

18.003359

Registratiedatum: 23/02/2018
Behandelend afdeling
Afgehandeld door/op:

PROVINCIE UTRECHT

Aan
De raad van de gemeente Woerden
Postbus 45
3440 AA WOERDEN

Raad 23 FEB. 2018

Beh. Ambt:	
Streefdatum:	
Afschr:	<i>BdW/Fin</i>
B.V.O.:	

VERZONDEN 22 FEB. 2018

DATUM	22 februari 2018	TEAM	BIN / IBT Financieel toezicht
NUMMER	81C98FF7	REFERENTIE	A.J.J. van Dixhoorn-Hoogenboom
UW BRIEF VAN		DOORKIESNUMMER	030-2582455
UW NUMMER		E-MAILADRES	ria.van.dixhoorn-hoogenboom@provincie-Utrecht.nl
BIJLAGE	circulaire begrotingsrichtlijnen en toetsingsaspecten 2019	ONDERWERP	Richtlijnen voor begroting 2019

Geachte raad,

Hierbij bieden wij u onze jaarlijkse begrotingscirculaire aan. Met deze circulaire informeren wij u over de wettelijke criteria en onderwerpen die bijzondere aandacht verdienen wat betreft het financieel toezicht op de begroting 2019 en meerjarenraming 2020 - 2022.

De begrotingscirculaire gaat in op de vormen van toezicht (repressief en preventief), wat we verstaan onder "structureel en reëel evenwicht" en waar kijken wij naar voor het bepalen van dit evenwicht. Verder informeren wij u over actuele veranderingen in wet- en regelgeving zoals het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en verder specifieke onderwerpen die mogelijk voor u van belang zijn.

Ieder jaar is ons uitgangspunt dat u onder repressief toezicht komt te staan. Repressief toezicht betekent dat de gemeente zonder onze voorafgaande goedkeuring de begroting kan uitvoeren. Daarbij is leidend dat de structurele lasten gedekt moeten zijn door structurele baten. Uit uw begroting moet duidelijk blijken welke geraamde baten en lasten structureel zijn en welke incidenteel. De noodzakelijke overzichten daarvoor hebben wij bij de richtlijnen opgenomen. Het is belangrijk dat u deze overzichten daadwerkelijk gebruikt om het structurele begrotingssaldo te bepalen en te presenteren. Wij adviseren u het structurele begrotingssaldo in de aanbiedingsbrief of in de inleiding van de begroting op te nemen.

Gedurende het jaar volgen wij de ontwikkelingen van de financiële positie en nemen kennis van de financiële besluiten van uw gemeenteraad. Wanneer wij zien dat de resultaten van jaarrekening, bestuursrapportage en kadernota's ongunstig uitpakken nodigen wij u mogelijk uit voor overleg. In dit ambtelijk of bestuurlijk overleg geven wij dan aan welke verbeteringen nodig zijn om te voorkomen dat uw gemeente onder preventief toezicht moet worden geplaatst. Als wij na onderzoek van de ingediende begroting uiteindelijk van mening zijn dat uw begroting en meerjarenraming niet structureel en reëel in evenwicht zijn, volgt bestuurlijk overleg en mogelijk zelfs preventief toezicht. U hebt dan eerst onze goedkeuring nodig om uitgaven te kunnen doen. Vóór 1 januari van het begrotingsjaar berichten wij u, conform artikel 203 van de Gemeentewet, of er goedkeuring van de begroting nodig is.

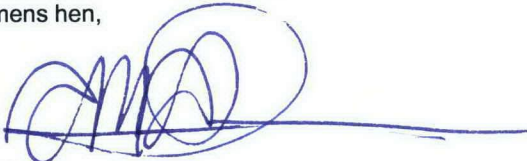
Op 21 maart 2018 vinden in 25 van de 26 Utrechtse gemeenten gemeenteraadsverkiezingen plaats. (In de gemeente Vianen vinden de verkiezingen later in het jaar plaats vanwege een fusie met de gemeenten Leerdam en Zederik.) Om ook de nieuwe raden hun kaderstellende en controlerende rol goed te kunnen laten vervullen, vragen wij u deze begrotingscirculaire onder de aandacht van de nieuwe gemeenteraden (en colleges) te brengen, zodat ook zij met de inhoud van de begrotingscirculaire rekening kunnen houden bij de opstelling van de begroting 2019. In dit kader bevelen wij ook onze interactieve IBT-kaart (Interbestuurlijke Toezichtkaart) aan. Naast de resultaten van het financieel toezicht publiceren wij op www.provincie-utrecht.nl (interbestuurlijk toezicht) ook onze visie op uw taakuitoefening op de terreinen van omgevingsrecht, huisvesting vergunninghouders en informatie- en archiefbeheer.

Wanneer u een uitgebreidere toelichting wenst op de begrotingsrichtlijnen dan zijn wij hiertoe van harte bereid. De bovengenoemde contactpersoon kunt u hiervoor benaderen.

Wij sturen een afschrift van deze brief - ter kennisgeving - aan uw college van burgemeester en wethouders.

Hoogachtend,

Gedeputeerde staten Utrecht,
namens hen,

A.M.A. Pennarts-Pouw
Gedeputeerde Cultuur, Recreatie, Milieu, Bestuur en Europa
en wnd. gedeputeerde Water en Financiën

PROVINCIE UTRECHT

begrotingsrichtlijnen

en

toetsingsaspecten

Aandachtspunten voor:

Het opstellen van de begroting 2019

en de meerjarenraming 2020 - 2022

Bijlage bij brief d.d. 22 februari 2018 nr. 81C98FF7

gericht aan de Utrechtse gemeenteraden

en

Bijlage bij brief d.d. 22 februari 2018 nr. 81C9DB62

gericht aan de colleges van burgemeester en wethouders

van de Utrechtse gemeenten

februari 2018

Inhoud

1. Inleiding	4
Inzenden van uw begroting per post of digitaal	4
Vragen over deze circulaire.....	4
2. Twee vormen van toezicht	4
Repressief toezicht.....	5
<i>Opschuivend sluitend meerjarenperspectief</i>	5
Preventief toezicht.....	5
Regelgeving.....	5
3. Structureel en reëel evenwicht	5
Structureel evenwicht	5
Reëel evenwicht.....	6
Uitgangspunten van het toezicht	6
4. Bepalen van het structureel en reëel evenwicht	6
Het vaststellingbesluit.....	6
<i>Inkomsten uit de algemene uitkering Gemeentefonds</i>	6
<i>Loonstijgingen</i>	7
<i>Prijsstijgingen</i>	7
Haalbare bezuinigingsmaatregelen en taakstellingen	7
Taakstellingen verbonden partijen	7
Inzicht in onderhoud kapitaalgoederen.....	8
5. Ontwikkelingen Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten	8
Nieuwe Notities commissie BBV.....	8
<i>Notitie Materiële vaste activa</i>	8
<i>Notitie Incidentele en structurele baten en lasten</i>	9
6. Specifieke onderwerpen	9
Sociaal domein	9

PROVINCIE ■■ UTRECHT

Vrijstelling van precariobelasting	10
Omgevingswet	10
Overgangsbepaling NIEGG's	11
Verbonden partijen	11
Doorontwikkeling financieel toezicht.....	12
Tot slot.....	12
Bijlage I.....	14

PROVINCIE UTRECHT

1. Inleiding

Ieder jaar ontvangt u relevante en actuele informatie over de wijze waarop uw (meerjaren)begroting beoordeeld wordt vanuit onze wettelijke taak, het financieel toezicht. Het is van belang deze informatie te betrekken bij het vaststellen van uw begroting.

Uw gemeente heeft de verantwoordelijkheid om een begroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is. Ieder jaar besluiten wij, op grond van artikel 203 van de Gemeentewet, vóór 1 januari of uw gemeente voor het komende begrotingsjaar onder repressief of preventief toezicht valt.

Uw (meerjaren)begroting is gebonden aan verschillende regels. Met deze circulaire helpen wij u op weg. U leest hierin onder andere:

- Welke vormen van toezicht zijn er?
- Welke wet- en regelgeving wordt gehanteerd bij het toezicht?
- Wat betekent structureel en reëel evenwicht?
- Waar kijken we naar als we beoordelen of uw begroting en meerjarenraming structureel en reëel in evenwicht is?
- Welke ontwikkelingen zien we in het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (BBV)? In het BBV staan de regels over hoe u uw begroting moet inrichten.
- Met welke andere specifieke onderwerpen houdt u rekening? Bijvoorbeeld de precariobelasting en de Omgevingswet.

[Inzenden van uw begroting per post of digitaal](#)

U kunt uw begrotingen, maar ook wijzigingen in begrotingen, jaarrekeningen en andere wettelijk verplichte documenten per post of digitaal inzenden. Zorg er bij digitale inzending voor dat u stukken toestuurt die wij goed kunnen archiveren. Op die manier blijft voor de toekomst duidelijk wat de besluitvorming is geweest. Een raadsbesluit met bijvoorbeeld alleen een link naar informatie op een website of app is niet voldoende. Zowel de fysieke als de digitale begroting en jaarrekening dienen qua vorm en inhoud aan de wettelijke eisen te voldoen.

[Vragen over deze circulaire](#)

Heeft u vragen over deze circulaire of de vertaling hiervan in uw begroting? Neem dan gerust contact op met de contactpersoon voor uw gemeente.

2. Twee vormen van toezicht

U ziet er op toe dat de (meerjaren)begroting structureel en reëel in evenwicht is. Daarnaast houden wij toezicht op de financiën. Dit doen wij op basis van vertrouwen en zelfstandigheid van de gemeenten. Respect voor de eigen verantwoordelijkheid van besturen is uitgangspunt. Regulier houden wij repressief toezicht. Repressief toezicht betekent dat u uw begroting direct kunt uitvoeren. Wanneer uw begroting niet aan de wettelijke criteria voldoet, is er sprake van preventief toezicht. Preventief toezicht betekent dat wij de begroting en de daarop volgende wijzigingen eerst moeten goedkeuren voordat u deze kunt uitvoeren. Deze vorm van toezicht is een uitzondering.

Repressief toezicht

Wij houden repressief toezicht als:

- Uw begroting structureel en reëel in evenwicht is. De structurele baten dekken ieder jaar de structurele lasten en de ramingen zijn realistisch. Dit evenwicht geldt voor uw begroting inclusief nieuw beleid. Wij nemen dit mee in onze beoordeling. Als uw begroting niet structureel en reëel in evenwicht is, dan dient aannemelijk te zijn dat het structureel en reëel evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren (uiterlijk in 2022) tot stand zal worden gebracht.
- Als u de jaarrekening en begroting tijdig inzendt. De jaarrekening (2017) vóór 15 juli 2018 en de begroting (2019) vóór 15 november 2018.

Opschuivend sluitend meerjarenperspectief

Er kan geen sprake zijn van opschuivend perspectief. Bij de beoordeling van het structureel en reëel evenwicht, beoordelen wij of er sprake is van een opschuivend perspectief. Daarmee wordt bedoeld dat het niet is toegestaan om ieder jaar opnieuw een (meerjaren)begroting aan te bieden waarbij uitsluitend de laatste jaarschijf in evenwicht is. Is er in uw (meerjaren)begroting alleen evenwicht in de laatste jaarschijf (2022) van de meerjarenraming? Dan beoordelen wij of er sprake is van opschuivend sluitend meerjarenperspectief. Dit is het geval als ook bij de begroting 2018 alleen de laatste jaarschijf (2021) structureel en reëel in evenwicht was. Als dat zo is, dan moeten bij de begroting 2019 minimaal de laatste 2 jaarschijven structureel en reëel in evenwicht zijn (2021 en 2022).

Preventief toezicht

Preventief toezicht is aan de orde wanneer:

- Uw begroting niet structureel en reëel in evenwicht is. Daarnaast is het niet aannemelijk dat u dit evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf (2022) van de meerjarenraming herstelt.
- De jaarrekening en/of begroting te laat zijn ingezonden. Overschrijding van de inzendtermijnen leidt in beginsel tot preventief toezicht (ook voor een financieel gezonde gemeente).

Regelgeving

Wij bepalen de vorm van toezicht op basis van de Gemeentewet, de Algemene wet bestuursrecht, het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), de notities van de commissie BBV, ons Gemeenschappelijk financieel toezichtkader "Kwestie van evenwicht" (GTK 2014) en deze begrotingscirculaire.

3. Structureel en reëel evenwicht

Structureel evenwicht

Dekken de structurele baten de structurele lasten? Dan is er structureel evenwicht. Dit wordt beoordeeld per jaarschijf.

Uit de begroting moet duidelijk zijn welke geraamde baten en lasten structureel zijn en welke incidenteel. Belangrijke onderdelen daarbij zijn:

- het overzicht van beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves ([artikel 19 lid d BBV](#));
- het overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten ([artikel 19 lid c BBV](#));
- het overzicht van baten en lasten ([artikel 17 BBV](#)).

Het is belangrijk dat u deze overzichten daadwerkelijk gebruikt om het structurele begrotingssaldo te bepalen en te presenteren. In de bijlage is hiervoor een handreiking opgenomen. Wij adviseren u het structurele begrotingssaldo in de aanbiedingsbrief of in de inleiding van de begroting op te nemen.

TIP De notitie Incidentele en structurele baten en lasten

Wilt u meer weten over het verschil tussen incidentele en structurele baten en lasten? Lees dan de notitie Incidentele en structurele baten en lasten van de commissie BBV.

[Reëel evenwicht](#)

Dit betekent dat de geraamde bedragen volledig, realistisch en haalbaar zijn. Wanneer wij beoordelen dat dit niet het geval is, dan kan er een negatieve bijstelling op het structureel begrotingssaldo plaats vinden. Dit kan betekenen dat uw begroting niet structureel en reëel in evenwicht is. U kunt dan in aanmerking komen voor preventief toezicht.

[Uitgangspunten van het toezicht](#)

De toezichtcriteria staan in artikel 203 van de Gemeentewet. Deze zijn verder uitgewerkt in het Gemeenschappelijk financieel toezichtkader.

4. Bepalen van het structureel en reëel evenwicht

Bij de beoordeling of de begroting structureel en reëel in evenwicht is, kijken wij onder andere naar de volgende actuele onderwerpen.

[Het vaststellingbesluit](#)

Het vaststellingbesluit moet een compleet beeld geven van uw besluitvorming. Hierin moet ook staan:

- wat er is veranderd ten opzichte van de (concept)begroting. Dit neemt u op in een aparte begrotingswijziging;
- welke investeringskredieten u beschikbaar stelt als u de begroting vaststelt;
- over welke investering(en) u op een later tijdstip een apart voorstel wil ontvangen;
- als de meerjarenraming in evenwicht is en het begrotingsjaar een tekort heeft, de wijze waarop het begrotingsjaar sluitend is gemaakt (bijvoorbeeld door een onttrekking aan de algemene reserve).

[Inkomsten uit de algemene uitkering Gemeentefonds](#)

De hoogte van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds verschilt ieder jaar. U maakt een raming op basis van reële uitgangspunten en tenminste de mei/junicirculaire 2018. Daarin staan de uitkeringsfactoren en de effecten van de herijking en ontwikkelingen van het Gemeentefonds.

Meerjarige berekeningen (2019 tot en met 2022) van de algemene uitkering

U stuurt deze informatie mee met de begroting. Dit zijn de berekeningen zoals u die hanteert in uw (meerjaren)begroting, inclusief de gehanteerde eenheden en bedragen per eenheid.

Loonstijgingen

U houdt rekening met de budgettaire effecten van de loonstijgingen volgens de circulaire die u heeft gehanteerd voor het ramen van de algemene uitkering. Dit kan op 2 manieren:

- U verwerkt het in de ramingen van de personele lasten of organisatiekosten;
- U neemt een aparte stelpost hiervoor op (voor zover de eigen eerder vastgestelde uitgangspunten afwijken van de uitgangspunten in de gehanteerde circulaire).

Prijsstijgingen

Raamt u de algemene uitkering op basis van lopende prijzen? Dan houdt u aan de lastenkant van de meerjarenraming rekening met een mutatie van ten minste de prijsontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product, zoals dat wordt genoemd in de circulaire die u hanteert. Gebruikt u een ander percentage voor prijsstijgingen, zoals voor subsidies? Dan licht u dit toe in de programmabegroting.

Haalbare bezuinigingsmaatregelen en taakstellingen

Om uw financiële positie te bepalen, wordt beoordeeld of de bezuinigingsmaatregelen of taakstellingen in uw begroting haalbaar en hard zijn. Daarmee bedoelen wij dat u aannemelijk maakt dat er voldoende zekerheid bestaat dat de maatregelen tijdig en volledig gerealiseerd zullen worden.

Hoe vult u de bezuinigingsmaatregelen in?

Wij willen graag weten hoe u de maatregelen invult en uitvoert, met een transparante en reële onderbouwing. Dat betekent dat wij verwachten dat u de maatregelen concreet op programmaniveau invult. Het proces dat bij het concretiseren gevolgd gaat worden moet ook vastliggen. Heeft u eerdere bezuinigingsmaatregelen vastgesteld? Dan kijken wij hier ook naar.

LET OP Onderbouw bezuinigingsmaatregelen reëel

Het is belangrijk dat de bezuinigingsmaatregelen voldoende reëel zijn onderbouwd. Dit kan anders leiden tot een bijstelling van deze posten in uw begroting. Wanneer dit leidt tot een structureel begrotingstekort, kan dit preventief toezicht tot gevolg hebben.

Taakstellingen verbonden partijen

Als u taakstellingen opneemt op de door u te betalen bijdragen aan verbonden partijen (waaronder gemeenschappelijke regelingen) geldt het volgende: "De verbonden partijen moeten op bestuurlijk niveau besluiten dat zij de taakstelling daadwerkelijk uitvoeren en hoe zij dat doen. Als u dit aannemelijk maakt, dan zijn deze taakstellingen reëel."

TIP Informatie in een extra paragraaf

U kunt in uw begroting een extra paragraaf opnemen: Taakstellingen en stelposten. Dan is in één oogopslag te zien wat alle bezuinigingsmaatregelen, taakstellingen en stelposten zijn en welke taakstellingen nog open staan in de meerjarenraming. Dit geldt ook voor eventuele reserveringen voor toekomstige financiële onzekerheden. Dit geeft u, maar ook ons, beter inzicht in uw financiële positie.

[Inzicht in onderhoud kapitaalgoederen](#)

U bent verantwoordelijk voor een veilige en duurzame leefomgeving voor uw inwoners. Daarom geeft u ieder jaar grote bedragen uit aan het verkrijgen, vervaardigen en onderhouden van kapitaalgoederen. Denk onder andere aan wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Het onderhoud is van groot belang voor het zo goed mogelijk functioneren van uw gemeente. Uit de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen' moet blijken dat de budgetten toereikend zijn om het vastgestelde beleid van uw gemeente te kunnen uitvoeren.

[Bezuinigingen op het onderhoud](#)

Bezuinigingen op het jaarlijks en groot onderhoud beoordelen wij alleen als reëel onder de volgende voorwaarden:

- Een lager kwaliteitsniveau van het onderhoud van de kapitaalgoederen leidt niet tot achterstallig onderhoud of onveilige situaties. Dit dient u aannemelijk te maken;
- U zorgt voor een actueel beheerplan op basis van het lagere kwaliteitsniveau.

5. Ontwikkelingen Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten

De commissie BBV heeft besloten om de diverse notities periodiek en gestructureerd te actualiseren. In de actualisatie worden dan ook de antwoorden op gestelde vragen verwerkt. Na actualisatie van de notitie vervalt de oude notitie in zijn geheel.

[Nieuwe Notities commissie BBV](#)

[Notitie Materiële vaste activa](#)

In december 2017 is de Notitie Materiële vaste activa gepubliceerd. Voor het begrotingsjaar 2019 is de gehele notitie van kracht. De notitie behandelt de wijze van activeren, waarderen en afschrijven van activa en het onderhoud van kapitaalgoederen. Ook zijn er aandachtspunten voor de financiële verordening opgenomen.

Enkele aandachtspunten zijn:

- Activeringsgrens investeringen: om administratieve lasten te beperken mag een ondergrens gehanteerd worden voor het activeren van investeringen. Het is echter niet toegestaan om de activeringsgrens zodanig hoog te stellen dat hierdoor investeringen niet geactiveerd worden. U geeft zelf in de financiële verordening aan wat voor uw gemeente een reële ondergrens is;

- Recent beheerplan: een beheerplan mag maximaal vijf jaar oud zijn. Voor het verslagleggingsjaar 2019 mag het beheerplan niet ouder zijn dan 2014. Van deze vijf jaar kan door de raad alleen gemotiveerd afgeweken worden;
- Jaarlijkse storting in onderhoudsvoorzieningen: in de (meerjaren)begroting 2019 - 2022 is de jaarlijkse (gelijkblijvende) storting in een onderhoudsvoorziening minimaal gebaseerd op de onderhoudslasten van de jaarschijven 2019 tot en met 2022 van het beheerplan. Wanneer het geldende beheerplan geen inzicht meer geeft in de onderhoudslasten van één of meerdere jaren van de meerjarenraming, zal er een nieuw beheerplan vastgesteld moeten worden. Op basis van dit nieuwe beheerplan wordt de jaarlijks (gelijkblijvende) storting voor de (meerjaren)begroting 2019 - 2022 bepaald;
- Egaliseren onderhoudslasten: Het BBV biedt alleen de mogelijkheid om onderhoudslasten structureel te egaliseren via een voorziening (artikel 44 lid 1c BBV);
- Achterstallig onderhoud: achterstallig onderhoud waarmee onveilige situaties worden gecreëerd en waarbij sprake is van kapitaalvernietiging, is onaanvaardbaar en moet zo snel mogelijk, maar uiterlijk binnen vier jaar hersteld worden. Herstel van achterstallig onderhoud is een verplichting waarvan de omvang, door middel van een inventarisatie en een financiële vertaling, redelijkerwijs is in te schatten. Op basis van artikel 44 lid 1a BBV wordt daarvoor een voorziening gevormd. Dit is een andere voorziening dan de onderhoudsvoorziening voor het egaliseren van de onderhoudslasten. Als u onvoldoende middelen heeft in de exploitatie en/of in de algemene reserve om deze voorziening te vormen, is het in dat geval acceptabel om het achterstallig onderhoud (daadwerkelijk en financieel) in vier jaar (de periode van de begroting en de meerjarenraming) in te lopen.

Notitie Incidentele en structurele baten en lasten

In het voorjaar van 2018 wordt de notitie geactualiseerd. Deze geldt naar verwachting voor de begroting 2019.

6. Specifieke onderwerpen

Sociaal domein

De taken binnen het sociaal domein worden vanaf 2015 uitgevoerd door gemeenten. Het financiële beeld daarbij wordt steeds duidelijker. In de begrotingen 2015 tot en met 2017 raamden gemeenten de uitvoering van de taken binnen het sociaal domein vaak budgettair neutraal. Vanaf de begroting 2018 zien wij dat steeds meer gemeenten de lasten ramen op basis van realisatie. Het is onze rol om te beoordelen of de ramingen in de (meerjaren)begroting voor het sociaal domein reëel zijn en welke risico's u loopt. Daarbij betrekken wij de realisatie van de jaarrekeningen 2016 en 2017, de verwachte realisatie voor het jaar 2018 en de verslagen van de accountant.

Budgettair neutraal ramen kan ook voor 2019 nog steeds reëel zijn. Blijkt uit de (verwachte) realisatie dat de lasten hoger zijn dan het beschikbaar gestelde (rijks)budget? Dan kan het uitgangspunt van budgettair neutraal ramen mogelijk niet gehandhaafd blijven. U kunt dit uitgangspunt wel handhaven, als u maatregelen neemt om de lasten te (kunnen) verlagen. Deze (bezuinigings)maatregelen en taakstellingen beoordelen wij net als andere maatregelen op hardheid en haalbaarheid.

Decentralisaties worden vaak samen opgepakt. Maar als deelnemende gemeente blijft u wel verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid. Wordt het budget overschreden? Dan kan dit aan u als deelnemende gemeente worden doorberekend. De financiële risico's kunnen dan groot zijn.

Er kunnen nog steeds onzekerheden zijn. Vooral nu het solidariteitsbeginsel verder onder druk komt te staan. Dit geldt in het bijzonder bij de jeugdzorg. Dit kan leiden tot onverwachte lasten, omdat de zorgvraag niet altijd (op tijd) bekend is. Daarnaast spelen bij dit domein onzekerheden door onder andere de 'uitgestelde zorg' en 'vroeg signalering'. Maak daarom goede afspraken met de organisatie die deze taken voor u uitvoert. Deze afspraken kunnen gaan over:

- de manier van werken;
- de periodieke informatievoorziening;
- de manier van verantwoording;
- de manier waarop u kunt bijsturen.

Vrijstelling van precariobelasting

In maart 2017 heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel voor vrijstelling van precariobelasting voor netwerken van nutsbedrijven aangenomen. Het is een vrijstelling van precariobelasting voor netwerken onder, op of boven de grond van de gemeente, de provincie of het waterschap. Deze netwerken zijn bestemd voor de openbare dienst.

Overgangstermijn van 5 jaar

Er is een overgangstermijn van 5 jaar ingesteld om de mogelijke inkomstenderving geleidelijk op te kunnen vangen. Om voor de overgangstermijn in aanmerking te komen moet er op 10 februari 2016 een belastingverordening zijn voor het heffen van precariobelasting op nutsnetwerken.

Als aan deze voorwaarde wordt voldaan mag nog u tot en met 2021 precariobelasting op openbare nutsnetwerken blijven heffen, echter maximaal het tarief dat op 10 februari 2016 in de verordening stond.

Inkomstenderving

Na het jaar 2021 worden geen inkomsten meer ontvangen vanuit de precariobelasting voor netwerken van nutsbedrijven. De inkomstenderving moet zijn verwerkt en worden toegelicht in het meerjarenbeeld van de begroting 2019.

Omgevingswet

De minister van het toenmalige ministerie Infrastructuur en Milieu (nu Infrastructuur en Waterstaat) heeft de Tweede Kamer laten weten de Omgevingswet per 1 januari 2021 in te laten gaan. De oorspronkelijke ingangsdatum van 1 juli 2019 is hiermee van de baan.

Zoals u weet, wordt de wet- en regelgeving voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water gebundeld en is het de bedoeling om het aanvragen van vergunningen te vereenvoudigen. Dit betekent één wet die ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving stimuleert en kwaliteit borgt. De gebruikers staan hierbij centraal.

Omgevingsvisie

Met de nieuwe wet zijn het Rijk, de provincies en gemeenten voortaan verplicht een omgevingsvisie te maken. Dit is een strategische visie voor de lange termijn voor de hele fysieke leefomgeving. De belangrijkste uitgangspunten daarbij zijn:

- gemeenten dienen een omgevingsvisie op te stellen;
- per gemeente geldt één omgevingsplan;
- gemeenten werken de omgevingsvisie uit in een omgevingsplan en programma's;
- het omgevingsplan bevat gemeentelijke regels over de fysieke leefomgeving;
- in een programma staan maatregelen waarmee een bevoegd gezag een omgevingswaarde of een andere doelstelling voor de fysieke leefomgeving wil bereiken.

Houdt rekening met de financiële gevolgen voor uw gemeente

Wij zien dat de nodige betrokken partijen volop bezig zijn met de voorbereidingen. Het is van groot belang om een goede inschatting te maken wat er op uw gemeente afkomt en u adequaat op deze wet voor te bereiden. Daarbij past ook de vraag wat de financiële gevolgen voor uw gemeente zullen zijn.

Denk aan:

- Welk personeel is wel en niet nodig?
- Hoe begeleidt u het implementatieproces?
- Moet u uw medewerkers opleiden?
- Wat betekent dit voor ICT?
- Wat kost het om de omgevingsdocumenten te ontwikkelen?

TIP Kijk voor meer informatie op: aandeslagmetdeomgevingswet.nl

Het programma 'Aan de slag met de Omgevingswet' ondersteunt onder andere overheden om aan het werk te gaan met de wet. Het programma is een samenwerkingsverband van gemeenten, provincies, waterschappen en het Rijk.

Overgangsbepaling NIEGG's

Door de invoering van de Notitie grondexploitaties 2016 bestaat de gemeentelijke grondexploitatie met ingang van 1 januari 2016 alleen maar uit Bouwgronden in exploitatie. Had uw gemeente daarvoor Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) op de balans staan, dan zijn die nu opgenomen als materiële vaste activa (MVA). Het kan zijn dat deze gronden tegen een hogere waarde zijn opgenomen dan de marktwaarde. In dat geval maakt u gebruik van de overgangsbepaling die de commissie BBV heeft opgenomen. Deze overgangsbepaling heeft een looptijd van 4 jaar. Uiterlijk 31 december 2019 moet een toets plaatsvinden op de marktwaarde van deze gronden tegen de geldende bestemming. Wordt daarbij een duurzame waardevermindering vastgesteld, dan moet dat uiterlijk 31 december 2019 leiden tot een afwaardering van deze gronden. Afwaardering van een individueel perceel grond / complex kan hierbij niet over een aantal jaren worden gespreid.

Het is van belang om deze analyse tijdig uit te voeren om de eventuele financiële consequenties inzichtelijk te krijgen.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn belangrijk. Niet alleen om het beleid van de deelnemende partijen te realiseren, maar ook vanwege de financiële gevolgen daarvan. Hierover gaat de notitie Verbonden partijen (oktober 2016) van de commissie BBV. In deze notitie wordt getracht u meer bewust te maken van de governance-aspecten en de instrumenten van bestuur en toezicht.

Een veel gehoorde vraag is of er voldoende inzicht bestaat in de risico's van de verbonden partijen. In dat geval is er namelijk ook voldoende inzicht in de risico's voor uw gemeente. Om die risico's inzichtelijk te maken kunt u de volgende informatie in uw begroting opnemen:

- in de paragrafen Verbonden partijen en Weerstandsvermogen en Risicobeheersing: beleid op het gebied van de sturing op financiële risico's ten aanzien van gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen;
- in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing: de risico's ten aanzien van die verbonden partijen die onvoldoende weerstandscapaciteit hebben en partijen die de risico's geheel of gedeeltelijk afwenden op de deelnemers.

Verbonden partijen zijn steeds belangrijker om maatschappelijke doelen te bereiken. Echter, de samenwerking brengt ook financiële en bestuurlijke risico's met zich mee. Voor een goede balans tussen de voordelen en de risico's is grip en sturing op de verbonden partijen belangrijk. Als deelnemende gemeente mag u verlangen dat een verbonden partij voldoende inzicht verschaft in de risico's en u tijdig informeert over de financiële ontwikkelingen. U kunt hier dan rekening mee houden en tijdig maatregelen nemen.

Ook een goed meerjarenbeleidsplan met een reële (meerjaren)begroting is daarbij van belang. U houdt in uw (meerjaren)begroting rekening met de ontwikkelingen bij de verbonden partijen. Als dat nodig is, stuurt u hierop. Dit geeft u meer bestuurlijke en financiële grip op de verbonden partijen. Dit komt het democratisch proces ten goede.

[Doorontwikkeling financieel toezicht](#)

Het financieel toezicht is volop in beweging. Positionering, transparantie, uniformiteit en sturen op kengetallen zijn enkele actuele thema's. Anders gezegd, er wordt hard gewerkt aan de doorontwikkeling van het financieel toezicht.

In dit kader wordt er momenteel ook gewerkt aan een nieuw Gemeenschappelijk Financieel Toetsingskader (GTK). In het nieuwe GTK wordt rekening gehouden met ontwikkelingen en wensen van de partijen. De verwachting is dat het nieuwe GTK voor het eerst van toepassing zal zijn op de begroting 2020.

Tot slot

In deze circulaire zijn actuele en relevante aandachtspunten opgenomen. Hebt u vragen over deze circulaire dan kunt u contact opnemen met de contactambtenaar voor uw gemeente.

PROVINCIE ■■ UTRECHT

Bijlage I

Handreiking presentatie structureel begrotingssaldo

Inleiding

Doel van deze handreiking is de presentatie van het structurele begrotingssaldo in de gemeentebegroting te optimaliseren. De gemeenteraad heeft de wettelijke taak een begroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is (Gemeentewet artikel 189). Om u in staat te stellen deze taak te verrichten, is het essentieel dat de begroting een inzichtelijke presentatie van het structureel begrotingssaldo bevat.

Vanuit onze rol als toezichthouder constateren wij dat (nog) niet alle Utrechtse gemeenten een (inzichtelijke en samenhangende) presentatie van het structurele begrotingssaldo presenteren. Wij adviseren om bijgaand format te gebruiken voor de presentatie van het structureel begrotingssaldo. Dit model geeft invulling aan de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (artikel 17 BBV).

Presentatie structureel begrotingssaldo		Lasten	Baten	Saldo
Programma 0		€	€	€
Programma 1		€	€	€
Programma 2		€	€	€
Programma 3		€	€	€
Programma 4		€	€	€
Enz.		€	€	€
Totaal van de programma's		€	€	€
Overzicht algemene dekkingsmiddelen		€	€	€
Overzicht overhead		€	€	€
Bedrag heffing vennootschapsbelasting		€	€	€
Bedrag voor onvoorzien		€	€	€
Subtotaal programma's inclusief algemene dekkingsmiddelen, vennootschapsbelasting en onvoorzien		€	€	€
Structurele toevoeging en onttrekking reserves per programma		€	€	€
Geraamd resultaat			€	€
Incidentele baten en lasten		€	€	€
Structureel begrotingssaldo				€

Toelichting subtotaal

Bij het saldo van het totaal van de programma's worden de algemene dekkingsmiddelen opgeteld, omdat dit een inkomstenbron voor de gemeente is. Hierop worden de lasten van vennootschapsbelasting, overhead en een bedrag onvoorzien in mindering gebracht. Hieruit volgt het subtotaal van de programma's.

Toelichting incidentele baten en lasten

Dit zijn de baten en lasten die zich in het algemeen gedurende maximaal drie jaar voordoen (notitie BBV incidentele en structurele baten en lasten). Volgens artikel 19, lid c van het BBV moet het overzicht van incidentele baten en lasten compleet zijn en dient dit overzicht te worden betrokken bij de bepaling van het structureel begrotingssaldo.

Toezicht door provincie

Wij toetsen voor elke jaarschijf van de (meerjaren)begroting afzonderlijk of er sprake is van een structureel sluitende (meerjaren)begroting. Als het begrotingsjaar naar ons oordeel niet structureel sluitend is ingediend, baseren wij ons oordeel over de vorm van toezicht op het structureel begrotingssaldo in de laatste jaarschijf van de meerjarenraming. Als een gemeente het voldoende aannemelijk kan maken dat het structurele begrotingsevenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf van de meerjarenraming wordt hersteld, kan een gemeente alsnog voor de repressieve toezichtvorm in aanmerking komen. Als dat niet het geval is, wordt het traject voor het preventieve toezicht opgestart.

Toevoeging en onttrekking reserves

Onttrekkingen aan en stortingen in reserves hebben in het algemeen een incidenteel karakter. In veel gevallen zijn deze onttrekkingen aan reserves bedoeld om er incidentele lasten mee te dekken. Het verdient sterke aanbeveling om deze onttrekkingen als baten op het overzicht van incidentele baten en lasten op te nemen. In een aantal specifieke gevallen hebben mutaties in de reserves echter een structureel karakter, bijvoorbeeld dekkingsreserves kapitaallasten. Daarom is voorgeschreven in artikel 19, lid d van het BBV dat deze structurele mutaties in de reserves op een apart overzicht worden opgenomen. Hierop moeten alle mutaties in de reserves worden vermeld die een structureel karakter hebben. Idealerweise zijn alle geraamde mutaties in de reserves dus terug te vinden op het overzicht van incidentele baten en lasten óf op het overzicht van de structurele mutaties in de reserves.